

De Veenarbeid en nog wat.

gekrabd dan wel bovendien gestoken is zoo nauw is de door het steekijzer ontstane snede die de massa in zoo en zooveel duizenden blokjes in zelfstandige lichaampjes heeft herschapen. Van dat oogenblik af echter heeft de lucht gelegenheid gekregen om in de ontstane, nauw zichtbare voren, in te werken. Met goed drogend weder worden die daardoor elken dag wijder, en het duurt in dat geval maar weinige dagen of de turfmaker komt bij de eerst gesnedene opnieuw en ditmaal om ze op te breken. Het dambord wordt nu turfje na turfje uit elkaar genomen en in kleine hoopjes, zoo, dat ze elkaar ternauwernood raken, bij, op, en naast elkander omhoog gestapeld, teneinde wind en zonnestralen er van

alle kanten op te laten inwerken. Deze arbeid wordt al naarmate de weersgesteldheid, zoo dikwijls herhaald, totdat de slik, inmiddels geworden tot turf, voor branden geschikt en bijgevolg verscheept of wel in het veld tot groote hoopen

kan worden opgetast. Al deze arbeid is het werk van den eigenlijken turfmaker en het is gewoonlijk diep in het najaar voor dat de heele massa van het veld is. Gaat het in den zomer met den verkoop niet al te vlot en is de baas genoodzaakt tegen den herfst de nog in het veld staande ringen (lange, lage met riet overdekte hoopen) in turfschuren op te bergen of bij gebrek daaraan, op de hoopsteden aan het een of ander haventje of kanaal in zeer groote hoopen bijeen te doen brengen, en er komen dan later toch nog schippers opdagen die geladen moeten worden, dan is dat een extraatje voor den turfmaker, omdat hij dezen arbeid als dan ook extra betaald krijgt. Voor het overige moet hij al het genoemde verrichten voor de per roede vast-

gestelde som. Is echter eenmaal de winter daar, dan is alle arbeid in het veen tot stilstand gedoemd, schaatsrijden als er gelegenheid toe is en visschen zoolang het maar kan zijn dan zijn geliefkoosde bezigheden. Hoewel dit merkbaar beter wordt is toch het schoolverzuim der kinderen zelfs nu nog met de leerplichtwet, onder deze klasse van lieden zeer groot en dientengevolge staat de turfmaker gemeenlijk niet op een hoog peil van ontwikkeling.

Het geloof aan heksen en spoken is in de veenstreken nog vrij algemeen, terwijl wonderdokters en waarzegsters hun aloude glorie daár vooral, nog steeds weten te handhaven. Overigens is de turfmaker in den regel een

goedig man en gewoon, als 't hem beuren mag, 't er ook van te nemen. Hij drinkt meer dan de baggerman en heeft daartoe ook meer aanleiding daar het laden der schepen veelal gepaard gaat met tracteeren van de zijde der schippers zoowel als

BOERDERIJ IN DE VEENSTREEK OP DROOG GELEGD GROND, ONDER TERWISPEL.

van de bazen. In den drukken tijd, en vooral bij sterke droogte, werkt de vrouw mee in de turf, deze zoowel als volwassen meisjes, ziet men dan niet zelden gekleed nagenoeg gelijk aan de mannen en het niet dragen van rokken is alsdan altijd lang geen bewijs dat wie men zoo ontmoet tot het mannelijk deel der bevolking behoort.

Als het er aanzit hebben de jongelui liefst elken Zondagavond in de enkele kroegen een pretje met muziek en dans. Vroege huwelijken en veelal groote gezinnen zijn mede oorzaak dat er 's winters vaak bittere armoede wordt geleden onder degenen die niet zoo gelukkig zijn van vast werk, althans een vaste baas, te hebben.

In hun werk zijn mannen en vrouwen buitengewoon handig en het is inderdaad